

Дзвоник

№ 182

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 15 рік видання, червень, 2022 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 182, 2022 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.

Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці цифровий колаж

Вікторії Черняхівської «Віночки»

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Василь СИМОНЕНКО

Грудочка землі

Ще в дитинстві я ходив у трави,
В гомінливі, трепетні ліси,
Де дуби мовчали величаво
У краплинах ранньої роси.

Бігла стежка вдалеч і губилась,
А мені у безтурботні дні
Назавжди, навіки полюбилась
Ніжні і замріяні пісні.

В них дзвеніло щастя непочате,
Радість невимовна і жива,
Коли їх виводили дівчата,
Як ішли у поле на жнива.

Ті пісні мене найперше вчили
Поважати труд людський і піт,
Шанувать Вітчизну мою милу,
Бо вона одна на цілий світ.

Бо вона одна за всіх нас дбає,
Нам дає і мрії, і слова,
Силою своєю напуває,
Ласкою своєю зігріває.

З нею я ділити завжди буду
Радощі, турботи і жалі,
Бо у мене стукотить у грудях
Грудочка любимой землі.

Дмитро ЧЕРЕДНИЧЕНКО

Равлик

- Равлику, равлику,
Де твої ріжки?
- Рибка украла.
- А де тая рибка?
- Попливла за водою.
- А де тая вода?
- До хмарки полетіла.
- А де тая хмарка?
- Дощ забрав.
- А де той дощ?
- Уже над тобою.
- А я дощу не злякаюся,
Плигну у річку
Та й заховаюся.

Дмитро ПАВЛИЧКО

Мрія

Як виросту – збудую хату,
На хаті колесо приб'ю,
А там я поселю крилату
Лелечу клекітну сім'ю.

Нехай розводиться, гніздиться
По всіх деревах і хатах.
Нехай мені щоночі сниться,
Що я літаю, наче птах.

Олесь ЛУПІЙ

Ходить літо

Поле, поле ходить літо,
Наливає колос,
Десь у житі перепілка
Подає свій голос.
Колосками дзвонить вітер,
Роси розсипає.
Поле, поле ходить літо,
І пісні співає.

Петро РЕБРО

Білі кульбабки

Кульбабки, кульбабки
На ніжках тонких!
Пошив би я шапку
З кульбабок м'яких.
І буде ця шапка
Тепленька, легка,
Мов заяча лапка,
Біленька, пухка!
Ще в кого є шапка
Така, як моя?

В цій шапці зимою
Гулятиму я.
Та поки про шапку
Я вам говорив,
На білі кульбабки
Вітрець налетів,
Дмухнув – і кульбабки
Розніс, розметав...
Пошив би я шапку,
Та вітер не дав.

Андрій МАЛИШКО

Пшениченька

Над полями промені,
Зірка чиста.
На полях пшениченька
Колосиста.

Гей, гей, вся умита,
Теплим сонцем оповита.
На полях пшениченька
Колосиста.

А за нею простори
І з дубами,
Білі хмари плавають
З голубами.

Гей, гей на просторі
За колоссям, наче в морі,
Білі хмари плавають
З голубами.

Володимир ЛУЧУК

Над кущем літає хрущ

На подвір'ї зелен кущ.
Над кущем літає хрущ.
Ми прибігли до куща.
Над кущем нема хруща.

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Бог темряви Одо та хоробрий лицар Тімо

Продовження з попереднього числа

– ...і перебори своє серце! – лунали у вухах юнака слова старця, який подарував йому скриньку зі срібним перстнем.

Тімо погладив голубий смаральд і трохи не покотилися сльози йому з очей від туги за Полідорою, яку мусив покидати в Зеленій Долині. Але йому потрібно вибратися звідси і врятувати світ від панування Одо – бога темряви.

Полідора обіцяла повернутися швидко і запевняла, що вірить в нього, а він... Він змушений втікати – перебороти своє серце.

Юнак заскреготав зубами, стис міцно кулаки, прогнав сльозини, які починали виступати на очах, проковтнув гарячий клубок, який давив йому горло, і подався до Димлячих Гір.

Але вже після кількох кроків перед ним з'явилися дві постаті.

– Стій! – голосно вигукнула одна з постатей.

– Ні кроку! – закричала друга постать.

«Це, мабуть, охорона Удо, брата бога темряви Одо», – подумав Тімо.

– Хто ти? – крикнули в один голос постаті.

– Я – Тімо! – відповів юнак, намагаючись їх розглянути. Вони були озброєні вогняними мечами, подібними до мечів ангелів, про яких Тімо чув від своєї бабці Параски. Ті ангели охороняють дерево життя, плід якого як хто з'їсть – отримує вічне життя.

– Не чували про такого... Звідкіля ти?

Обидва охоронці, бо то певно були охоронці Димлячих Гір, були подібні до ангелів. Тімо розгледів їхні ангелські крила та вовчі голови. «Вовкоголовці!...» – здогадався він.

– Я з того світу і мені треба дійти до Удо – господаря Димлячих Гір.

– Звідки ти знаєш, як звати нашого господаря? – запитав суворим голосом один із охоронців.

«Не твоє вовче діло, звідки знаю...» – трохи не вирвалось у Тімо, але він відповів лагідно:

– Це досить довга казка, мабуть, іншим разом розкажу її вам.

– Пропустіть його! – пролунав сильний голос згори і прокотився небом, неначе грім.

– Ти впевнений, що хочеш до Димлячих гір? – запитав оден із вовкоголовців.

– Так! – відповів упевнено Тімо.

– Ти не чекаєш нікого? – спробував інший.

– Ні! – відповів юнак.

– А ти віддай нам свого персня і ми проведемо тебе до самого Удо.

– Персня я не віддам!

– А чим збираєшся заплатити нам за наш труд?

– Вістрем меча! – крикнув Тімо, добуваючи меча.

– Ну- ну, не гарячкуй, бо хтозна, до чого може дійти! – сказав один із охоронців і відступився з дороги.

– Проходь, юначе! – додав другий охоронець, відступаючи й собі вбік.

(Далі буде)

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

Я я

Ягода

Яся ягоди знайшла
Та бабусі принесла,
А бабуся рум'яненко
Ясі яблучко дала.

ТЯ – багаття,
НЯ – знання,
ЛЯ – співуча нота ля.
СЯ – веселе порося...
Ось і казочка уся!

Питання

Яків – хлопець непростий:
Він допитливий такий.
Він про все, що помічає,
Зразу в таточка питає:
– Як? Яке? Який? Яка?
В тата доля нелегка!

Вивчи скоромовку:

Яринка та Маринка знайшли під ялинкою
малинку.

Ц ц

Цирк

Цирк приїхав шапіто!
Хто це? Слон? А поруч хто
У цяцькованій одежі?
Клоун знову на манежі!

ЦЯ – це цяця білолиця,
ЦЯ – синиця-витівниця,

ЦІ – веселі горобці, невгамовні стрибунці,

ЦУ – цукерка,

ЦО – цвіркун, перший в світі цокотун.

Вивчи скоромовку:

Цвіркун-цокотун за цеглиною цвірінчав.

Ю ю

Юнга

Юрка шанують діти.
Ось юнгою він стане,
Побачить всі у світі
Моря та океани.

Ю в кінці слова:

Ти питаєш,
Що роблю я?
І співаю, і танцюю,
Дім з конструктора будую,
На шпалерах ліс малюю.
А коли я засинаю,
Увісні я ще й літаю!

Ю на початку слова:

Юність, юшка,
юрта, юрба.

Ю в середині слова:

Людина, калюжа,
конюшина, люлька.

Румунські письменники – дітям

Кріна АВЕДЕНЕЙ

Дані хоче віслючка

Початок в попередньому числі.

Дані з подивом слухав розумного віслючка і не міг повірити своїм вухам. Після кількох хвилин мовчання хлопчик сказав:

– Гадаю, ти маєш рацію, Роні. Дотепер я не думав про це. Знаєш, колись у мене вдома був папуга, він майже цілий день сидів у клітці, поки одного дня я знайшов його неживим. Тоді я не знав, що з ним сталося, але зараз розумію. Певна річ, його здолав смуток, мій дід не був його домом. Я мав би це зрозуміти, але, на жаль, зараз вже запізно...

Із сумних очей хлопчика одна сльозинка впала на траву. Йому дійсно було дуже шкода, і почуття провини здавлювало йому груди.

– Мені шкода, що ти втратив його. Я думаю, ти був дуже сумним, Дані, – сказав Роні. – Але зараз ти зрозумів дещо дуже важливе. Можливо, для бідного папуги вже дійсно запізно, але для мене або для інших тварин ще не пізно. Якщо ти дійсно шкодуєш, то подумай, будь ласка, що у тварин є теж свої домівки, так само, як і в тебе. І кожен хоче бути у своїм домі, де він відчуває себе вільним і в безпеці. Це немов би ти хотів тримати рибу на суходолі або білку в глибинах моря. Нічого доброго з цього не може вийти.

Дані знав, що Роні має рацію. Він пообіцяв йому, що відтепер захищатиме тварин і залишатиме в їхніх домівках. Більше того, він розповість про це і своїм друзям.

Перші промені сонця грайливо лоскотали повіки Дані, а веселий дзенькіт віслючкового дзвіночка зник, як крізь сон. Все як крізь сон, Дані почув голос дідуса, який

кликав його снідати:

– Доброго ранку, богатирю! Швиденько до столу, бо нас чекає довгий день! У мене для тебе є сюрприз!

Поглинаючи багатий сніданок, приготовлений бабусею, – свіже молоко та пухкі млинці з сиром і медом, – Дані дивився на пустотливу посмішку свого діда. Що він задумав? Через кілька хвилин він вийшов з ним за ворота.

– Куди ми йдемо, дідусю?

– Знаєш, Дані, вчора ввечері я не хотів тебе засмучувати, я лише трішки пожартував. І щоб ти побачив, що я добре розумію, чого ти хочеш, я хочу тебе з кимось познайомити.

Коли вони дійшли ближче до кошари, Дані ще більше розгубився, бо це була кошара діда Петре, дідусевого кума, і він його вже знав. Але один грайливий дзвіночок змусив його здригнутися. Хіба це... але це неможливо!

– Доброго ранку, хлопче! Який ти став великий! Дивись, це Роні – мій віслюк. Я чув,

що він тобі дуже подобається! – зустрів його радісно дід Петре.

– Добрий день, діду! Це так, але знай, що я не заберу його додому, я передумав. Я думаю, що тут, на пагорбі, він набагато щасливіший! – випалив Дані одним духом, щоб прояснити ситуацію з самого початку.

– Забрати його додому? Ха-ха-ха! Ну, я навіть і не думав про таке! – засміявся дід Петре. – Краще б ти прийшов на канікулах погуляти з ним. Знай, це дуже розумний віслучок. Іноді мені здається, що він насправді слухає мене, коли я з ним розмовляю, і розуміє все, що я йому кажу, їй-бо! Ніби проникає в людську душу, – сказав дід Петре, ніжно погладжуючи Роні по спині.

Дані не зводив з віслучка очей, він дуже добре знав, що дід Петре має рацію.

З ясним обличчям, широкою посмішкою та вдячними очима хлопчик міцно обійняв свого дідуса, промовляючи:

– Дякую, дідусю, що ти привів мене сюди! Кожні канікули я приходитиму провідати свого нового друга!

І він дотримав свого слова. Під час кожних відвідин Дані гуляв з Роні на пагорбі і розповідав йому, що він робив, відколи вони не бачилися, розповідав про дитячий садок, а потім про школу і про ігри, які він придумав, – так, як це робимо із другом, який вміє слухати. А Роні на цьому якраз добре розумівся.

Кінець.

Переклад з рум. Міхаєли Гербіл, Людмили Дорош, ілюстрації Александри Ротаріу

Прислів'я та приказки про літо та червень

- * Травень творить хліба, а червень – сіно.
- * Червень з косою, а липень з серпом.
- * Червень літо зарум'янив, а липень громами розпik.
- * Червень – рум'янець року.
- * Червнєве літо ліпше від кожуха.
- * У червні люди раді літу, як бджоли цвіту.
- * У червні на полі густо, а в коморі пусто.
- * У червні перша ягідка в роток, а друга в козубок.
- * Хто в червні байдикує, той узимку голодує.
- * Що влітку вродить – зимою приготується.
- * Літо запасає, а зима з'їдає.
- * Червень тому зелениться, хто працювати не ліниться.
- * Прийшли Зелені святки – не ховайся в кутки.
- * Що влітку вродиться, то взимку згодиться.
- * Не насушиш насіння – сушитимеш голову.
- * Не той урожай, що на полі, а той, що в коморі.
- * У червні таке сіно, що й сама попадає, посоливши, в середу з'їла б.
- * У червні відро води, а ложка болота, а в жовтні ложка води, а відро болота.
- * Літо дає коріння, а осінь – насіння.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

25. Як Панас Гусонас парубків від мавок рятував

– Ану, дівулі, розв’яжіть парубків, бо інакше!.. – помахав Панас, трохи в жарт, трохи погрожуючи, пальцем на мавок.

– Інакше що?..

– Інакше не бачити вам своїх хустин!

– Віддай хустини, паночку!

– Віддай хустину, лицарю!

– Віддай хустину, багатирю!

– Віддай, дороженький!

– Віддай, миленький!

– Ти ж обіцяв нам, Панасику!

– А якщо ви не можете без хустин, то навіщо втікали від мене? Коли б я вас не випередив і пішов собі своєю дорогою, ви б не видали більше своїх хустин.

– А ми забули!

– Не здогадались!

– Ой, мамонько!

– Ой, матусенько!

– Що тепер буде?

– Ой, горенько!

– Ой, лишенько!

– Ану, годі біdkатись! Розв’язуйте парубків!

Мавки кинулись розв’язувати парубків, а Панас запросив їх знову до столу.

– Сідайте, братики, і розкажіть, хто ви і звідки.

– Я Дмитро Буранюк із Чорної Долини. Гонив бокори рікою і ось ці красуні, бодай не снилися нікому, заманили мене, а далі вже й сам бачиш...

– А ти, братику, звідкіля? – запитав Панас другого.

– Я Ілько Пинтя з Пинтаї – лісоруб. Ади, шукав ліску для топорища і натрапив на цих невіжених, які трохи душу не вимотали з мене.

– А ти звідки? – запитав третього.

– Та нізвідки й звідусіль! – посміхнувся молодик.

– Як це так?

– Та в мене ні родини ні сусідів, ні кола ні двора. Броджу світом і найнявся якось вівчарити. Випасав овець і ось на них натрапив...

– А як тебе звати?

– А хіба я знаю! Звуть мене по різному, як хто захоче...

– Ну, братці, підкріпіть душу і в дорогу!

Хлопці взялись за хліб і ковбаску, аж за вухами тріщало. Тільки той молодший щось не дуже їв.

– А тепер в дорогу, хлопці! Ставайте біля мене!

– А я ,може, залишусь...

– мовив молодший.

– Твоє діло, хлопче! – відповів Панас.

– Ну, прощайте, красуні, і не заморіть бідолаху, бо повернусь навідати його.

– Не заморимо, – пообіцяли мавки.

Панас віддав їм хустини, кинув перо під ноги і

зник разом із парубками.

(Далі буде)

Цікаво знати!

Метелики

Ці красиві та тендітні створіння з'являються на наших луках, садах і полях ще весною. Через красу древні римляни називали метеликів квітами, які відірвалися від землі. У літературі їх часто утотожнюють з душею, безсмерттям, відродженням через їхню здатність до перевтілення і трансформації. Ці загадкові і безперечно красиві істоти є джерелом поетичного натхнення і стали героями багатьох міфів і легенд. То що ж ми насправді знаємо про метеликів?

- Назва науки про метеликів або ще лускокрилих – лепідоптерологія.

- Відомо 165 000 видів метеликів. Кожен рік відбуваються нові відкриття – ентомологи дізнаються про нові види.

- Найбільшим метеликом у світі вважається Вітрильник-Птахокрил Олександрі із тропічних лісів Папуа Нової Гвінеї – розмах його крил досягає 28-29 см! А в Україні найбільшим є Сатурнія грушева з розмахом крил в 12 см.

- Протягом життя самка метелика відкладає близько 1000 яєць.

- Більшість метеликів живе всього кілька днів.

- Рекордсменом за тривалістю життя є метелик Монарх, деякі особини якого доживають до 6 місяців.

- Самки живуть довше самців.

- Метелики здатні розрізняти жовтий, зелений і червоний кольори.

- Метелики не чують. Зате відчувають вібрацію, яка допомагає їм розпізнати хижаків.

- На апетит метелики не скаржаться: можуть вживати їжу, вагою в 2 рази більше, ніж їх власна вага.

- Є також метелики, яким не властиво вживати їжу через відсутність рота. Такі метелики

живуть енергією, накопиченою ними у стадії гусениць.

- Їжа деяких видів метеликів у тропіках Старого і Нового світу – сльози тварин.

- Серед метеликів є такі, гусениці яких живляться воском і шерстю. Це воскові вогнівки і молі. Але більшість метеликів живе за рахунок диких рослин.

- Рецептори смаку метеликів розташовані в ногах. Тому метелики розпізнають їжу, стоячи на ній.

- У метеликів складна будова очей. Кожне око – це 6 тисяч дрібних частин, які називаються лінзами.

- А ось з кровообігом у них все просто. Немає серця, відсутні вени і артерії. Все це замінює судина, розташована в черевці, що переходить в голову у вигляді трубки.

- Скелет метелика розташований на зовнішній стороні його тіла. Його назва – екзоскелет. Він сприяє збереженню води всередині тіла метелика, запобігаючи тим самим її висиханню.

Метелики сутінкові істоти. Лише деякі представники цієї групи комах ведуть денний спосіб життя. Більшість метеликів живляться нектаром та іншими рослинними виділеннями, які містять цукор.

- Метелики є другими за чисельністю обплювачами після бджіл.

- Швидкість польоту метелика іноді перевищує 60 км / год.

- Деякі види метеликів занесені до червоних книг тільки тому, що вони дуже красиві. Насправді вимирання їм не загрожує.

- В Японії вважають, що побачити метелика в себе в будинку – на щастя. Тому ритуальний «танець метеликів», що виражає радість життя, традиційно відкриває в цій країні урочисті ходи і свята.

Наталка ЛОГВИН

Пес Патрон із України

Продовження з попереднього числа

Довго тягнулися дні без тата і Патрона. Мама була на роботі. Тимку було самотньо й дуже сумно. Хлопці вже не ганяли по вулиці, як раніше, не забігали до Патрона.

Та якось увечері у двері їхньої хати постукали. Хлопець побіг до дверей, проте мама застерегла: «Почекай, я сама відкрию».

Мама відкрила двері і вони побачили тата з Патроном. Радості не було меж! Патрон упізнав Тимку й почав весело стрибати, скавчати, крутити своїм хвостиком-гачком, а той нагнувся до нього й обійняв, як справжнього друга.

— Тату, а що це за жилет на ньому з наліпкою жовто-блакитного прапора України?

— Це, Тимку, військові спеціально пошили для Патрона такий одяг, який захищає його від ворожих куль і осколків від бомб та снарядів. А шеврон означає, що він військовий української армії й виконує свої завдання. Правда, він не одержує гроші за службу, проте шматочок твердого сиру для нього завжди є.

— А які ж завдання може виконувати пес Патрон на війні? — не вкладалося в голову Тимкові.

— Зараз, синку, я тобі розкажу, як наш Патрон не один раз рятував життя мені та нашим військовим.

«Недавно наш військовий підрозділ вийшов уночі на завдання. З нами був Патрон. Йшли тихо, слід у слід, бо місцевість була замінена ворогом. Міни, Тимку, це такі металеві вироби із вибуховими зарядами, які ворог ховає в землі, маскує в траві, підвішує на гілках дерев, вкладає в залишені на вулиці дитячі іграшки та інші предмети, і які після дотику до них вибухають та вбивають людей, діток, тварин. Люди міни не завжди помічають. А наш Патрон має такий розвинений нюх, що вловлює запах металу й вибухівки в мінах за багато кроків.

І от біжить він попереду нас, а потім різко повернув управо, зупинився, насторожився. Бійці зрозуміли: попереду небезпека. Патрон обережно побіг далі, зупинився, щось понюхав і сів, очікуючи нас. Коли ми підійшли, побачили замасковану в траві велику круглу міну, яка підриває танки і бронетранспортери, автомобілі. Наші сапери швидко її розмінували. Прохід був звільнений. Усі бійці залишилися живими.

А ще одного разу ми повинні були розмінувати шлях для наступу наших військових. Патрон, як завжди, обережний і зосереджений, біг попереду. Аж раптом зупинився, не добігаючи до високих зарослів. Патрон обережно пробіг ще декілька метрів, знову зупинився і присів.

Для нас стало зрозумілим — там щось є. Коли військові підійшли до Патрона, то відразу побачили за декілька метрів розставлені в траві міни, які були з'єднані між собою тонкими дротиками. Скажу тобі, Тимку, таке: якщо хтось зачепить хоч один дротик, такі міни злітають догори і вибухають. Ось так наш Патрон знову вберіг наших солдатів життя. І таких випадків у нас із Патроном було багато. Військові дуже полюбili нашого

Патрона і тепер завжди пригощають його ласощами. Одним словом: наш Патрон — герой!»

Аж тут за віконом почувся галас моїх друзів, які наввипередки бігли по вулиці й кричали на все село:

— Тимку! Тимку-у-у! Тут твого Патрона показували по телевізору. Ти бачив це? — і, перебиваючи один одного, вони розповідали про подвиги Патрона на фронті, який став зіркою телеекрану на всю Україну.

Тимкові було приємно це чути і він з гордістю сказав хлопцям, що знає про подвиги Патрона з розповіді тата, який нещодавно завітав додому перед тим, як повернутися на фронт воювати з ворогом.

●●● Славетні українці ●●●

Олена Теліга

Ця талановита українська поетеса, публіцистка, літературний критик, діячка Організації українських націоналістів (ОУН) прожила лише 35 років. За своє коротке життя поетеса не видала жодної власної збірки, всі вони були опубліковані після її смерті. Відомо всього біля 40 її віршів. Слова до них Олена підбирала з особливою ретельністю, але потім вони «сяяли в творі, як діамант в короні». Вона однаково талановито писала ліричні вірші, серйозні націоналістичні статті, зачаровувала чоловіків і виступала з феміністичними тезами. Її вважали рішучою, захоплюючою та найефектнішою жінкою української еміграції.

Олена Іванівна Шовгенова народилась 21 липня 1906 року під Москвою в заможній, інтелігентній, напівбілоруській-напівукраїнській родині. Коли дівчинці було п'ять років, сім'я переїхала до Петербурга, а у 12 років – до Києва. Саме з Києвом майбутня поетеса й пов'язуватиме найкращі моменти в житті, неодноразово згадуватиме місто у своїх листах та поезіях. В родині розмовляли виключно російською, знали французьку і німецьку, але не українську. Батько Олени – відомий вчений, інженер-гідротехнік – після Української революції став міністром Української Народної Республіки (УНР). Після поразки української державності він та його старший син – вояка армії УНР – змушені податися до еміграції. Олена разом із матір'ю і молодшим братом залишаються в окупованому більшовиками Києві. Невдовзі до міста приходить розруха, а до сім'ї – голод. Дівчина була змушена полоти городи в селах під Києвом, допомагати матері продавати або міняти речі. Навесні 1922 року мати з дітьми виїхала до батька в Чехословаччину. Саме там Олена Теліга опанувала українську і стала формуватися як творець.

Олена стає студенткою у Празі і поринає в бурхливе студентське життя: бере активну участь у літературних вечорах та диспутах, спілкується з вершками української еміграції того часу. З 1927 року вона активно друкує у «Віснику» й інших журналах не тільки свої вірші, а й прозу та публіцистику. У студентські роки Олена Шовгенова зу-

стріла й свого майбутнього чоловіка М.Телігу – кубанського козака, бандуриста, недавнього старшину армії УНР.

У грудні 1939 сім'я Теліг переїхала до Кракова, де Олена зустріла свого знайомого, відомого діяча української емігрантської культури О.Ольжича і вступила в Організацію українських націоналістів. Головною метою цієї організації було від-

новлення української державності, не зважаючи на час. Олена Теліга включилася у цю боротьбу. Після розколу ОУН Теліга залишилася в середовищі, керованому полковником А. Мельником.

Восени 1941 року вона повертається з польської еміграції до окупованої німцями столиці України. Теліга організовує Спілку українських письменників, стає головним редактором додатку до газети «Українське слово» – «Литаври». Газета мала яскраве антиімперське забарвлення, друкувала заборонених при совєтах авторів та закордонних митців. На її сторінках Теліга переконувала, що крах більшовизму – перший крок до незалежності України. Врешті «Литаври» заборонили, почалися арешти. Телігу попередили про засідку і пропонували якомога швидше виїхати з Києва. Але вона відмовилася: не могла, не хотіла зрадити принципи та колектив. Гестапівці влаштували облаву на приміщення, де проводилося засідання Спілки письменників, 9 лютого 1942 року. Вони дали можливість піти всім, хто не має відношення до літературної діяльності. Один літератор скористався можливістю врятувати своє життя. А чоловік Олени, що також був у приміщенні, назвався поетом для того, щоб залишитися зі своєю дружиною до кінця. Точна дата смерті подружжя не відома. Нею вважається 21 лютого 1942 року – день розстрілу понад 600 українських націоналістів у Бабиному Яру.

Ім'я Олени Теліги носять вулиці, школи, їй встановлені меморіальні дошки і пам'ятники. Створено Всеукраїнське жіноче товариство та Міжнародну літературно-мистецьку премію імені О.Теліги. У липні 2007 року Національним банком України випущена монета із зображенням Олени Теліги номіналом 2 гривні в рамках серії «Видатні особистості України».

Підготувала Ольга Сенишин

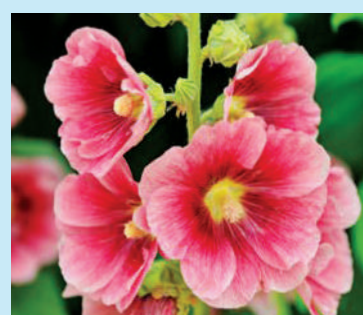
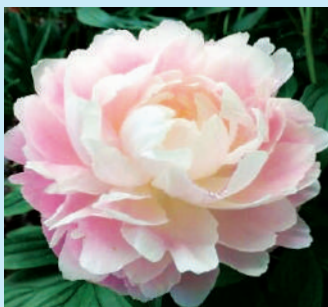

Тематична картка «Червень»

1. Знайдіть у таблиці вказане слово із прислів'я:

Якщо травень – радість, то **червень** – щастя.

А	Ф	Ч	С	Л	Р	Я
В	Х	Е	Щ	В	А	Ч
Я	І	Р	А	Р	Д	І
К	Т	В	С	Т	І	Ж
Щ	О	Е	Т	Ь	С	Є
О	И	Н	Я	И	Т	Й
А	Ж	Ь	Л	М	Ь	Ц
Т	Р	А	В	Е	Н	Ь

2. Вставте відповідні назви літніх місяців:

....., місяць – трудівник,
Працюють багато звук.

..... серпиком збирає
Хліба стиглі урожаї.

В липа розцвітає,
Скрізь пшениця достигає.

Довідка: червень, липень, серпень.

Довідка: мак, півонія, лілея, рожса (інша назва – мальва).

4. Упізнайте літні фрукти на малюнках:

Черешня
Вишня
Полуниця
Малина
Ожина

3. Упізнайте назви літніх квітів за допомогою малюнків та знайдіть їхні назви в таблиці:

Ж	А	Ф	І	С	Т	В
П	І	В	О	Н	І	Я
М	Р	О	Ж	А	Ь	Ф
А	Г	Р	М	О	М	Я
К	Т	Х	Я	Л	І	Й
Л	І	Л	Е	Я	О	Ц

6. Напишіть слова в множині за зразком:

черешня – черешні;
полуниця –;
вишня –;
малина –;
ожина –

7. Прочитайте подані прикметники і вкажіть стрілочкою, якому зображенню вони відповідають:

Троянда ← червона Полуниця

солодка

пахуча

ароматна

6. Упізнайте рослини і правильно напишіть їхні назви:

хорог

акшуртеп

пірк

кілизаб

7. Фізкультхвилинка.

На галявині квітки
Розкривають пелюстки.
Ось так, ось так
Розкривають пелюстки.

(Діти стискають і розпрямляють пальці).

Вітерець гуляє, квіточки хитає.
Ось так, ось так квіточки хитає.

(Діти згинають руки в ліктях і знову розгинають, тримаючи їх по боках).

А у вечері квітки
Закривають пелюстки.

(Стискають і розтискають пальці).

Тихо засинають,
Голівками гойдають.
(Тримаючи руки попереду себе, згинають їх у зап'ястках).

9. Конкурс «Я можу!»

Заповніть ребус, описуючи фрукт, зображений на малюнку.

Переможцем стане той учень, який написав правильно всі слова. Успіху!

1. Назва фрукту.
2. Місяць, в якому вони дозрівають.
3. Колір дозрілого плода.
4. Смак спілої ягоди.

Ч						
Ч						
Ч						
С						

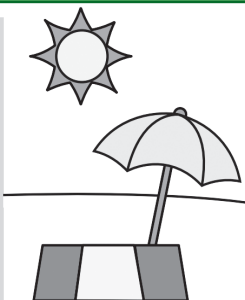
Рубрику підготувала
вчителька початкових класів
Анка Майданюк Штюбіану.

••• Вивчаємо англійську •••

1. Прочитай текст і дай відповіді на запитання.

*It is summer.
The sun is shining.
People go to the beach.
They swim in the ocean*

1. What season is it?

2. Where are people going?

3. What are people doing?

слова під зображенням та впиши їх нижче.

tinolo

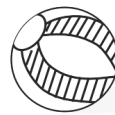
nsu

anf

mwissitu

labl

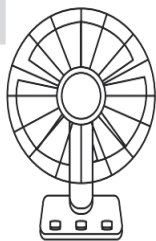

dasalns

4. Намалюй своє літо та напиши про нього. Вкажи, чому ти любиш літо.

2. Прочитай уважно речення та розфарбуй за описом.

1.

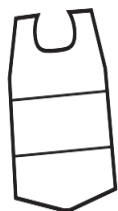
1. The fan is grey and green.

2.

2. The sandals are blue and red.

3.

3. The swimsuit is yellow and pink.

4.

4. The ball is orange and purple.

I like spring because...

3. Подивись на малюнки, розшифруй

Підготувала Ірина Савіна

 (hB, W)

(b)(7)(C)

(HIME)

(Грашовиј посуд)

Зроби своїми руками

Кумедні тваринки

Для виготовлення цих симпатюльок знадобляться: нитки, дрiт, корки від пляшок вина і шампанського, штучні оченята і носик, гуаш, аксесуари.

глини. Галантний кавалер вже готовий!

Робимо котика.

1. З корків від шампанського та дроту робимо каркас котика з лапками, хвостиком і вушками.

2. Обмотуємо все нитками. Їх колір виберіть самі в залежності від особистих уподобань.

3. Приклеюємо штучні оченята і носик. Розмальовуємо мордочку та кінчики лапок фарбами або вишиваємо нитками ротик і вусика.

4. Додаємо аксесуари — шарфик і лядяник. Муррчик готовий!

Джерело:
pustunchik.ua

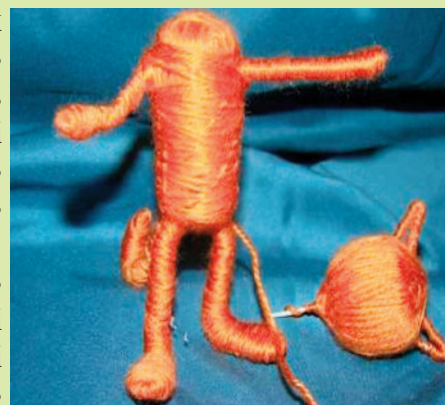
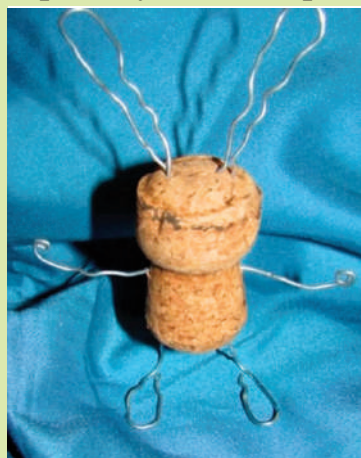
Робимо зайчика.

1. Візьми корок з пляшки від шампанського і встав у неї лапки та вушка, зроблені з дротиків.

2. Цей каркас тваринки обмотай сірими нитками.

3. Приклей штучні оченята і носик. Мордочку можна вишити або розмалювати гуашшю: біленькі вуса, кінчики вух та лапок.

4. Додай аксесуарів: плетений шарфик та морквину з полімерної

Земля дитинства

Не поспішаючи

Слова Миколи Сингаївського, музика Миколи Ведмедері

Дзво - ни -
лі - та я чу - ю над лу - гом чу - ю го - лос віль - шан - ки в га -
ю. Ми ще вран - ці зі - бра - ли - ся з дру - гом знов пі -
ти на лу - гів - ку сво - ю. Там ве - сел - ка у ро - сах іск -
рить - ся, ти - ху ду - му на - шіп - ту - є гай. Там у
кож - но - го є та - єм - ни - ця, тож по - про - буй знай - ти, від - га - дай.

1. Дзвони літа я чую над лугом,
Чую голос вільшанки в гаю.
Ми ще вранці зібралися з другом
Знов піти на лугівку свою.
Там веселка у росах іскриться,
Тиху думу нашіптує гай.
Там у кожного є таємниця,
Тож поспробуй знайти, відгадай.

2. Скільки барви, проміння розлито,
Кожний паросток дише теплом.
В сизих травах купається літо,
Жайвір неба торкає крилом.

Пахне кашка – білянка медова,
Босі ноги лоскоче трава, –
То цупка, то м'яка, мов шовкова,

3. І ріднішої в світі немає –
Бачу зблизька її, з далини:
Ген до обрію, до небокраю
Розляглися пшеничні лани.
Соком повниться кожна зернина,
Кожна стежка біжить до Дніпра.
Це наш сонячний край – Україна,
Це дитинства щаслива пора.

Джерело: <https://www.pedrada.com.ua/>

Завивання вінків

На Трійцю або Зелені свята існують дійства, які роблять ці святкування незабутніми. Вони так чи інакше мають відношення до проводів весни і вшанування предків. Наші прадіди крім того вірили, що в цей період прокидаються і виходять із води русалки. Щоб уберегтися від них, люди прикрашали свої житла гілками дерев, встелювали підлоги в хатах пахучими травами, а на вікнах чіпляли обереги. Дівчата з тією ж ціллю робили оберегові віночки. Ще на початку зеленого тижня, у четвер, вони йшли в поле, в левади, в ліс і там «завивали вінки – на всі святки». Крім конвалій, чебрецю, васильків використовували полин, який відлякував русалок. Весь час потрібно було співати відповідних святкувальних пісень. Потім дівчата ходили від хати до хати з цими вінками на голові. Їх вішали в хатах і зберігали до першого дня Петрового посту.

У деяких регіонах України від самого ранку цього дня дівчата готували різні святкові страви – пекли пироги, різні солодоші. На обід обов'язково слід було подати смажену яєчню на додачу до інших страв. Потім підготовляли вибране для святкування подвір'я: ретельно прибирали, ставили посередині молоде деревце, а під нього – посудину з водою. Діти, переважно хлопчики, тримали в руках приготовлені дівчатами страви та відра на палицях, наповнені напоями. Одна з дівчат брала в руки деревце та починала співати, а всі решта до неї приєднувалися. Так усі урочисто йшли до лісу, де і розкладали принесену їжу та починали пригощатися. Після пригощання дівчата в парах розходилися лісом і вибирали одну або кілька берізок для завивання. Для цього відшукували берізки з низенькими гілками, щоб їх можна було дістати. Вінки вили прямо з гілок берези, не відриваючи їх від дерева, і в супроводі пісень. Після закінчення дівчата в парах обмінювались через віночок жовтими крашанками й цілувались. Тепер вони ставали кумами – найкращими подругами.

На завершення дівчата обирали старшу куму, підкидаючи вгору скручену чи зав'язану вузлом хустину: котра підкине вище – та й старша кума. Потім утворювали коло, а старша кума присідала

посередині. Учасниці покривали її хустиною, кінці якої прив'язували до кілочків, і вона мовби засинала. Взявшись за руки, подружки танцювали навколо «сплячої русалки». Через деякий час «сплюха» прокидалася, підстрибувала і також танцювала, б'ючи по руках присутніх. Перебування в лісі, обрядові дійства і повернення в село супроводжувалися жартами, голосним сміхом та співом. А вінки залишалися завитими до неділі. Упродовж цього часу ніхто до дерев не наближався, навіть не дивився в той бік. Адже на завитих вінках сидять русалки, гойдаються на них і чатують на перехожих, щоби залоскотати.

А в неділю, в день власне Трійці, дівчата знову йшли до лісу – розвивати берези. Стан вінка з березового гілля показував дівчині, яка його завивала, яким для неї буде наступний рік. Якщо віночок мав свіжий вигляд, то це віщувало добру ознаку, а коли зів'яв – на лиху долю. У такий самий спосіб ворожили про довговічність батьків, сестер, братів і наречених. Потрібно було плести вінки на кого хотілося погадати: чий вінок ще не засох, тому довго жити.

У деяких місцевостях дівчата проводили цей обряд «завивання вінків» у неділю, а подекуди – закликали і хлопців. У такому випадку після частування в лісі «завивали вінки» пари з дівчат і хлопців чи двох дівчат. Звивши вінок на живій березі, хлопці їх обережно відламували так, щоб гілки не розійшлися, і доручали дівчатам. А ті забирали їх додому й пізнім вечором йшли до води та пускали їх на воду, як на Купала. Кожен уважно слідкував за своїм вінком і відгадував свою дівочу долю. Якщо вінок швидко відпливе від берега – це обіцяє щасливе життя і хорошого чоловіка. Якщо вінок відразу потоне – хлопець розлюбить дівчину і в цьому році вона не вийде заміж. Коли вінок у воді розплився, то заміж ще рік не вийти. Якщо ж вінок приб'є до протилежного берега – на тій стороні доля чекає. А якщо вінок попливе далі вінків подруг – дівчина буде найщасливішою. То ж заплітайте вінки, бережіться русалок і гарного всім гадання!

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

**Сестри Амurerіцей: Ребека, 6 років,
та Анастасія, 3 роки, с. Негостина**

**Даріус-Степан Журавле, 4 роки,
с. Негостина**

**Гуцу Наомі, 6 років, та Гуцу Онисим, 4 роки,
с. Негостина**

**Брати Ангелюк: Денис, 5 років,
та Матей, 4 роки, с. Негостина**